

Rezultati štetja vodnih ptic v januarju 1997 v Sloveniji

Results of the mid-winter waterfowl census in January 1997 in Slovenia

Borut ŠTUMBERGER

UVOD

Vsako leto poteka sredi januarja, v soboto in nedeljo, najbližjo 15. dnevu v mesecu, na vseh stoječih in tekočih vodah ter obalnih morjih severne poloble mednarodno štetje vodnih ptic - International Waterfowl Census (IWC). Akcijo v svetovnem merilu koordinira organizacija Wetlands International (prej IWBR). Osnovni cilji IWC so:

- ugotoviti velikost populacije vseh vrst vodnih ptic po posameznih selitvenih poteh - tako imenovane "flyway-populacije" kakor njihovo razširjenost zunaj gnezditvenega obdobja,
- ugotoviti kratkoročna in dolgoročna nagnjenja tako imenovane "flyway-populacij" z namenom ustvariti sistem hitrega obveščanja za varovanje vodnih ptic,
- lokalizirati mednarodno pomembna mokrišča.

Da bi dobili dober zimski kvantitativni pregled nad razširjenostjo vodnih ptic brez podvajanja števil, je bilo štetje v notranjosti Slovenije opravljeno 11./12. in na obali 18./19. januarja. Medijsko odmevna in operativno dobro izvedena akcija nacionalnega cenusa vodnih ptic v organizaciji DOPPS je pritegnila številne opazovalce. Komunikacija, hiter pretok novic in možnost takojšnjega preverjanja podatkov s 189 udeleženci štetja je potekala z mobilnimi telefoni in podporo družbe Mobitel. Predstavljeni rezultati januarskega štetja temeljijo na 135 zbranih poročilih z vseh koncev države. Iz ornitološkega in naravovarstvenega vidika so mednarodno podkrepljen argument, s katerim bomo lahko v nacionalnem merilu uveljavljali zahteve po primernejši skrbi za ohranitev vodnih ptic in njihovega življenjskega prostora (npr. ornitološko pomembna območja - IBA, nezavarovana območja brez varstve-

nih režimov ipd.). Štetje v Sloveniji je bilo jubilejno, deseto zapored.

METODA

Med skupino vodnih ptic, vključenih v štetje in zajetih na osnovi standardiziranega obrazca, sodijo vse vrste slapnikov, ponirkov, viharikov, kormoranov, čapelj, labodov, gosi, rac, tukalic in pobrežnikov, vključno z galebi in čigrami ter orlom belorepcem. Zbrani so tudi podatki za vodomca in povodnega kosa; ti dve vrsti na listi Wetlands International nista navedeni. Šteje so bile vse vrste vodnih ptic.

Na dveh doslej najpomembnejših prezimovalnih območjih za vodne ptice v Sloveniji, reki Dravi in obalnemu morju z mokrišči, je štetje potekalo po posebej predvidenem načrtu: v soboto so lokalni opazovalci, ki dobro poznajo terenske razmere, prehodili na kartah vnaprej določene odseke in tako obdelali celotno dolžino reke oz. obale. Na "vročih točkah", npr. na dravskih akumulacijah, v Škocjanskem zatoku in Sečoveljskih solinah, je štetje opravila skupina opazovalcev; razen kvantitativnih je bilo tako mogoče dobiti tudi izvrstne kvalitativne podatke. Kot se je izkazalo po obdelavi izpolnjenih poročil, je bilo zaradi dobre razmestitve terenskih opazovalcev skoraj povsem enako opravljeno šteje tudi drugod; tako je bila zagotovljena visoka stopnja primerljivosti rezultatov med posameznimi območji.

Z izjemo obale, Primorske in Gorenjske so bili kormorani preštet na skupinskih prenočiščih; ista metoda, upošteva je posebnosti vedenja v času štetja, je bila uporabljena še pri goseh (glej razpravo). Zanimivi in pozornost vzbujajoči podatki so bili pisno ali telefonsko preverjeni in tako vključeni ali pa izločeni iz obdelave.

Zaradi predstavitve, obdelave in razlage so lokalitete z vodnimi pticami v

Sloveniji v rezultatih združene v števna območja: 1. Mure, 2. Drave, 3. Savinje s pritoki, 4. spodnje Save s pritoki, 5. zgornje Save s pritoki 5. Notranjske in Primorske in 6. obalnega morja z mokrišči. V diskusiji obravnavani podatki za posamezne vrste imajo zgolj informativen namen. Enako velja za opis vremenskih razmer, povzetih po vremenskih napovedih Hidrometeorološkega zavoda Slovenije.

ZALEDENELOST VODNIH POVRŠIN IN VREMENSKE RAZMERE

V času štetja so bile stoječe vode v vzhodni polovici Slovenije zamrznjene; ribniki in zadrževalniki na Dravskem polju, v dolini Pesnice in Ščavnice v SV Sloveniji so bili zamrznjeni v celoti. Celo nekatere velike pretočne akumulacije na Dravi in Savi so bile vsaj delno pod ledom: Ptujsko jezero 1/2, Ormoško jezero 1/4, Trbojsko jezero 3/4. Brez ledu so bile reke brez večjih pregrad in le Sava pod Krškim je bila tu in tam zamrznjena do 1/2. Na drugih lokalitetah je bila zaledenelost vodne površine takšna: Cerkljsko jezero 3/4, akumulacija Klivnik pri Ilirski Bistrici 1/2, akumulacija Vrhovo nezaledenela, ribnik Nazarje pri Savinji nezaledenel, Bohinjsko jezero 3/4, Blejsko jezero 1/4, akumulacija Moste nezaledenela, Sobec-Lesce 1/2, Zbiljsko jezero 1/4, Koseški baje nezaledenel, akumulacija Melje in Mariborski otok nezaledenela, akumulacije v dravski dolini nad Falo pa 1/4. Nezaledenela so bila vsa obalna mokrišča, akumulacija Vogršček v Vipavski dolini in za-jezitve Soče.

11. januarja 1997 je bila notranjost Slovenije pokrita z debelo snežno odejo. Najnižje jutranje temperature so bile okoli -4, na Primorskem okoli 6 stopinj Celzija. V osrednji Sloveniji je občasno rahlo snežilo, v južnih in vzhodnih delih države pa je občasno snežilo tudi močno. Naslednji dan je bilo vreme oblačno in v notranjosti se je razjasnilo šele v ponedeljek. Iz evropske prognostične karte je bilo razvidno, da je na vremensko dogajanje pri nas vplival sredozemski ciklon. Hkrati se je nad ostalo Evropo krepil anticiklon. Ta je kasneje

zaznamoval vreme pri nas in je ob koncu tedna pričel slabeti. 18. januarja, na dan štetja vodnih ptic ob obali, se je ob morju zadrževala nizka oblačnost, sonce pa se skoraj ni pokazalo. Najnižje jutranje temperature so bile okoli 3, v notranjosti pa do -7 stopinj Celzija.

Za razumevanje rezultatov štetja je treba na kratko omeniti vremenske okoliščine v Evropi in v Sloveniji pred štetjem: sredi decembra je bilo nad Atlantikom obsežno ciklonsko območje z več frontami, nad Alpami, Balkanom in Sredozemljem pa območje visokega zračnega pritiska z lepim vremenom. Najnižje jutranje temperature so bile v notranjosti Slovenije okoli 0, ob morju pa okoli 5 stopinj Celzija. Malo pred novim letom je po poslabšanju s snežnimi padavinami Slovenijo zajel val hladnega vremena. Območje nizkega zračnega pritiska se je pomaknilo nad vzhodno Sredozemlje, nad Alpami pa se je zgradilo območje visokega zračnega pritiska. Najnižje jutranje temperature so v notranjosti države dosegle -17, ob morju do -7 stopinj Celzija. To obdobje hladnega vremena, ki se je razpotegnilo še v prve januarske dneve, je odločilno vplivalo na zaledenelost stoječih in počasi tekočih voda v času štetja. Nizke temperature je v začetku hladnega obdobja stopnjeval močan veter, tako da je npr. Ptujsko in Ormoško jezero še dva do tri dni pred štetjem led pokrival v celoti, reko Dravo pa do polovice. V začetku hladnega vremena, ob koncu decembra 1996, je bil v SV Sloveniji opazovan zimski beg kanj, galebov in kormoranov v smeri proti zahodu (Božič, ustno; lastna opazovanja).

REZULTATI: tabele od 1 do 8

RAZPRAVA

V Sloveniji je bilo prešteti skupno 34.469 vodnih ptic 58 različnih vrst. Najpomembnejše območje za vodne ptice v času štetja je bila reka Drava s 14.179 osebki 37 vrst. Absolutna večina ptic je bila tu zbrana na odseku med Selnico nad Mariborom in Središčem ob Dravi, kjer reka zapusti Slovenijo. Na obalnem morju

VRSTA SPECIES	LOKALITETA LOCALITY	1	2	3	4	5	SKUPNO TOTAL
mali ponirek	<i>T. ruficollis</i>		2			6	8
veliki kormoran	<i>P. carbo</i>		20	8			28
velika bela čaplja	<i>E. alba</i>		1		1	1	3
siva čaplja	<i>A. cinerea</i>		4	7	1	5	17
njivska gos	<i>A. fabalis</i>	120	4				124
beločela gos	<i>A. albifrons</i>			33			33
labod grbec	<i>C. olor</i>		16		2	10	28
mlakarica	<i>A. platyrhynchos</i>		46		12	8	66
krehlja	<i>A. crecca</i>		4				4
zvonec	<i>B. clangula</i>					2	2
mali žagar	<i>M. albellus</i>		1				1
črna liska	<i>F. atra</i>		10			20	30
pikasti martinec	<i>T. ochropus</i>		2	1			3
vodomec	<i>A. atthis</i>		2				2
SKUPNO/TOTAL		120	112	49	16	52	349

1) B. Vajndorfer (ustno po inform.) / Mura: Krog, na polju, 2) F. Kosi / Mura: Veržej, 3) B. Vajndorfer / J. Kolenko / Mura: most v Razkrižju, 4) F. Kosi / Ž. Salamun / akumulacija Gajševci zaledenela, 5) M. Kocbek / gojitveni ribnik Podgradje

Tabela 1: Rezultati štetja vodnih ptic na števnem območju Mure (z ribniki in zadrževalniki).

Table 1: Results of the waterfowl census carried out in the Mura region (with pools and reservoirs)

Opomba: V tabeli so prazna polja puščena zgolj zaradi boljšega pregleda; na števnem območju ali lokaliteti vrsta ni bila registrirana. Opomba velja za vse tabele.

in sredozemskih mokriščih je bilo prešteti 8.671 osebkov 45 vrst. Daleč najpomembnejša lokaliteta so Sečoveljske soline z obdajajočo morsko površino Piranskega zaliva, kjer je bila preštet več kot polovica vodnih ptic števnege območja. Zgornja Sava s pritoki (od Litije navzgor) je po doslej znanih podatkih (npr. Zimski ornitološki atlas Slovenije) s 4.613 osebki 32 vrst nemajhno presenečenje cenusa: rezultati so pokazali, da je bilo v preteklosti to števno območje verjetno podcenjeno in predvsem nesistematično obdelano. Na Notranjskem in Primorskem smo našli 3.102 vodnih ptic 27 vrst, od tega več kot polovico na Cerkniskem jezeru, na spodnji Savi pa 2.629 osebkov 18 vrst. Iz rezultatov je razvidno, da ima za vodne ptice posebno težo tudi reka Krka. Kot presenečenje štetja moramo omeniti Savinjo, kjer so terenski opazovalci z 863 osebki 16 vrst "odkrili" majhno in ne pomembno območje vodnih ptic, kot razočaranje pa Muro; 349 prešteti ptic 13 vrst in samo pet srčnih popisovalcev - premalo za ornitološko in naravovarstveno utemeljena prizadevanja na najpomembnejši slovenski reki! Števno območje Mure je edino, ki v štetju ni bilo zadovoljivo obde-

lano. Na mejni Muri so vodne ptice prešteli avstrijski kolegi.

Najštevilnejša vrsta med štetjem je bila raca mlakarica, sledili pa so ji črna liska, rečni galeb, veliki kormoran, rumenonogi galeb, krehelj, njivska gos in sivka (>1.000 osebkov). Opaženi so bili po en ribji galeb, velika bobnarica, mandarinka, rjavka, črna raca in dva osebka morskega galeba, malega galeba, črnoglavega galeba, zelenonogega martinca, račke nevestice in pritlikavega kormorana. Na osnovi zaupljivega vedenja gre v primeru mandarinke in para račk nevestic z veliko verjetnostjo za ubežnice, ki so ušle nevestnemu gojitelju.

S favnističnega vidika je januarsko štetje v grobem pokazalo na nekaj značilnosti in zanimivosti: število rdečegrih in polarnih slapnikov je bilo v notranjosti Slovenije pričakovano majhno, na obalnem morju pa nepričakovano majhno. Najpomembnejšo števno območje za malega ponirka je sicer reka Drava, a ga je bilo opaziti v velikem številu tudi drugod v notranjosti Slovenije; na obalnem števnem območju je bilo prešteti le nekaj osebkov. Glede na sorazmerno majhno površino spet vzbuja pozornost nadpovprečno ve-

VRSTA SPECIES	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	SKU TOTAL
rečegrlji slapnik								2														2
polarni slapnik				1				1														2
čopasti ponirek	34	1	3	60	19	13	23	13		1	1	21	2	24								21
mali ponirek	151	410	28					376		17	134	31	6	5								385
veliki kormoran												6	5	1								973
velika bela čaplja								1			26	6	5									39
siva čaplja	13	2	18	9	10	11	5		3	36	22	6	6	10			28	6	3	2		184
velika bobnarica				1																		1
siva gos													32									32
beločela gos													11									11
njivska gos		2		11							7	3	876		230		11	2				1142
labod grbec		6	57					43		40	4	39		6						7		202
račka nevestica			2																			2
mlakarica	325	79	417	8	101	141	1885		3	752	78	782	191					18				4780
krehlja	4		15	61			552			112		204	10									958
konopnica							1			1		3										13
navadna žvižavka							4				3											10
dolgorepa raca												4										4
sivka	186	354	10	2		10	148			21	3	218	3									955
čopasta črnica	6	347		2	4		318			16		30	1									724
beloliska			2				2					1										5
zvonec	14	8	6		5	98	197		2	157	96	78		14								661
mali žagar			5		4	7	36		1	8	19											110
srednji žagar							10															10
veliki žagar	26	11	1	1	5	8	13		18	9		1										91
orel belorepec										3												5
mokož												2										2
zelenonoga tukalica										4	14	1										19
črna lisca	32	14	100	127	70	21	100	203	2	21	318	24	223	48								1303
pikasti martinec		1		5						14	6	26										26
kozica										4	3	2										9
rečni galeb		17	576	103		81	54	93			27	4	51									1006
sivi galeb			4	11		2	375			5	2	6										405
rumenonogi galeb			3	30			28			7		11										79
ribji galeb				1																		1
morski galeb							1															1
vodomec	1	1	1							2												6
SKUPNO/TOTAL	271	994	1568	811	180	244	462	4313	5	228	1654	195	2632	315	230	11	48	6	3	7	2	14179

1) F. Pračko / Drava: Dravograd - Ruše, 2) F. Janžekovič / B. Weiher / B. Jureš / Drava: Mariborsko jezero, 3) F. Janžekovič / Weiher / B. Jureš / D. Repsko / S. Bačani / Drava: akumulacija Melje, 4) L. Božič / Stara Drava: Melje - Starše, 5) D. Kerček / Stara Drava: Starše - Hajdoše (izliv), 6) F. Bračko / Drava: kanal Melje - Zlatoličje, 7) S. Burjan / S. Pejnkliher / Drava: kanal Zlatoličje - Ptuj, 8) D. Denac / J. Smole / Drava: Ptujsko jezero / Stumberger, zvečer šteje kormoranov in galebov, 9) B. Stumberger / Drava: kanal Markovci - Fornin, 10) B. Stumberger / Drava: kanal Fornin - Ormož, 11) B. Stumberger / Stara Drava: Markovci - Ormož, 12) L. Korošec / Hajdinska in Turška studenčnica, 13) D. Denac / J. Smole / Drava: Ormoško jezero, 14) B. Kočevar / Stara Drava: Jez v Ormožu - Stišče ob Dravi, 15) L. Korošec / B. Weiher / njivske gosti se pasejo na polju pri KPD Rogoza, letijo čez Ptuj, 16) J. Kočevar / B. Stumberger / njivske gosti se pasejo na polju pri Dravi, 17) R. Jeromel / B. Stumberger / zadrževalnik Medvedce; med 1. in 10. 1997 se je na polju zadrževala fata do 300 njivskih gosti, 18) B. Stumberger / zadrževalnik Požeg, 19) B. Stumberger / ribniki Rače, 20) F. Janžekovič / ribnik Pernica, 21) F. Janžekovič / ribnik Gradisce, F. Janžekovič / ribniki spodnja Pernica, Komarnik in Pristava brez vodnih ptic, J. Polner / kaskadni ribniki Hrastovec in Jernejski ribniki brez vodnih ptic

Tabela 2: Rezultati štetja vodnih ptic na števnem območju Drave (z ribniki in zadrževalniki)

Table 2: Results of the waterfowl census carried out in the Drava region (with pools and reservoirs)

VRSTA SPECIES	LOKALITETA LOCALITY	1	2	3	4	5	6	7	8	9	SKUP. TOTAL
zlatouhi ponirek	<i>P. auritus</i>								2		2
mali ponirek	<i>T. ruficollis</i>							18	1		19
veliki kormoran	<i>P. carbo</i>								230		230
siva čavplja	<i>A. cinerea</i>	11	4			1	3	4	5	2	30
siva gos	<i>A. anser</i>			1							1
njivska gos	<i>A. fabalis</i>			2							2
labod grbec	<i>C. olor</i>					1	1			19	21
mlakarica	<i>A. platyrhynchos</i>		31	2	26	6	105	246	87	16	519
krehlja	<i>A. crecca</i>			1				1			2
sivka	<i>A. ferina</i>					4					4
čopasa črnica	<i>A. fuligula</i>								1		1
srednji žagar	<i>M. serrator</i>							1			1
črna liska	<i>F. atra</i>			1	5	6		2			14
rečni galeb	<i>L. ridibundus</i>							13			13
rumenonogi galeb	<i>L. cachinnans</i>							2			2
vodomec	<i>A. atthis</i>		1							1	2
SKUPNO/TOTAL		11	36	7	32	18	108	287	345	19	863

1) J. Kolar / Dreta: most na Kropi - most v Delcah, 4) M. Finkšt / Dreta: Nazarje - Šmartno, 3) M. Cerar / ribnik v Nazarjah pri Savinji, 4) M. Sodja-Kladnik / Savinja: sotočje z Dreto - Celinski jez (Mozirje), 5) M. Cerar / Lava nad Delejevim jezerom v Mozirju, 6) M. Kronovšek / Savinja: šaleški most - do višine akumulacije Vrbje (Vrbje prazno), 7) M. Dušak / V. Breznik / Savinja: naselje Petrovče - izliv Ložnice, 8) V. Andoljšek / Savinja: na območju mesta Celje do konca Tremerskega polja, štetje kormoranov na prenočišču, 9) J. Vrtačnik / Hudinja: Celje - Vojnik

Tabela 3: Rezultati štetja vodnih ptic na števnem območju Savinje (z ribniki in zadrževalniki).

Table 3: Results of the waterfowl census carried out in the Savinja region (with pools and reservoirs)

VRSTA SPECIES	LOKALITETA LOCALITY	1	2	3	4	5	6	7	SKUPNO TOTAL
čopasti ponirek	<i>P. cristatus</i>		2			5	2		9
mali ponirek	<i>T. ruficollis</i>	38	60	14			12		124
veliki kormoran	<i>P. carbo</i>	26	180			41	1008	15	1270
velika bela čaplja	<i>E. alba</i>		2	17				1	20
siva čaplja	<i>A. cinerea</i>	34	4	21	6	13	3	1	82
njivska gos	<i>A. fabalis</i>			18					18
labod grbec	<i>C. olor</i>	13	45	30			6		94
mlakarica	<i>A. platyrhynchos</i>	22	150	12	37		72	8	301
sivka	<i>A. ferina</i>		5		35		44		84
čopasta črnica	<i>A. fuligula</i>		5				5		10
beloliska	<i>M. fusca</i>						1		1
zvonec	<i>B. clangula</i>						20		20
orel belorepec	<i>H. albicilla</i>			2					2
črna liska	<i>F. atra</i>	13	250		221		80		564
rečni galeb	<i>L. ridibundus</i>			17		18	6		41
sivi galeb	<i>L. canus</i>			6			30		36
rumenonogi galeb	<i>L. cachinnans</i>						6		6
vodomec	<i>A. atthis</i>			9				1	10
SKUPNO/TOTAL		146	703	151	299	72	1295	26	2692

1) M. Kunelj / Krka: Žužemberk - Soteska, 2) A. Hudoklin / Krka: Soteska - izliv v Savo, 3) I. Ivančič, A. Perše, R. Sinkovec, N. Starič, A. Majcen, M. Macedoni, G. Koritič, R. Lužar, D. Pungersič, M. Prah, V. Lopatič, J. Pečnik (lokalni koordinator) / Krka s pritoki Radovljo, Prinovcem, Laknico, Toplico / podatki so razlika odbita od prešteti vrednosti pod stolpcem 1 in 2 / belorepca sta bila opazovana nad Krškim poljem (J. Pečnik), 4) H. Oršanič / Sava: Krško (most) - Mostec (Bród na Mostecu), 5) D. Brglez / Sava: Brestanica - Roža, 6) M. in J. Gobec / T. Jančar / Sava: HE Vrholovo, število kormoranov na prenočišču (408 osebkov), drugi letijo v veliki jati proti toku, 7) T. Arko / Kolpa: Grgelj - Dol

Tabela 4: Rezultati štetja vodnih ptic na števnem območju spodnje Save.

Table 4: Results of the waterfowl census carried out in the Lower Sava region

VRSTA SPECIES	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	SKUP. TOTAL
rdečegrti slapnik						1																			1
polarni slapnik																									3
čopasti ponirek	6		3				13			1							1		5						26
črnogrti ponirek																									1
mali ponirek	1		7			1	179	2								7	13	13	15	15	2				257
sivogrti ponirek	2		2																						2
veliki kormoran					241																				701
velika bela čaplja																									2
siva čaplja	36		4	1	2	2	2	2	2	2	150														189
siva gos																		50							200
njivska gos										17															77
beločela gos										10															13
labod grbec																									43
mlakarica	98	212	56	36		44	226	4	3	93															15618
krehlja														1											110
konopnica																									1
navadna žvižgavka																									35
sivka	1		7																						73
čopasta črnica	1	6	5			9	46																		80
beloliska						6																			6
zvonec																									38
veliki žagar						62	7													1	6				69
mokož																									2
zelenonoga tukalica																									26
črna lisca	32	58	18			4	309			2															485
kozica																									7
mali galeb																									1
rumenonogi galeb																									21
rečni galeb	4	4																							355
sivi galeb	9									1															211
vodomec																									3
povodni kos	7									2															7
SKUPNO/TOTAL	200	282	100	37	241	129	1451	6	20	131	150	101	619	15	69	27	203	50	445	114	12	28	86	97	4613

1) T. Mihelič / Bohinjsko jezero, 2) B. Kozinc / Bled - jezero, 3) B. Kozinc / Sava: akumulacija Moste, 4) B. Kozinc / rekreativno jezero Šobec - Lesce, 5) H. Ciglič / Sava: Globoko - Ravnica, 6) H. Ciglič / T. Mihelič / Sava: Kranj - jez Trbojskega jezera, 7) A. Vrežec / T. Mihelič / B. Andrijač / Sava: Zbiljsko jezero, 8) I. Koprivec / Sava: izliv Sore v Savo, 9) F. Urbančič / Sava: Vikriče - Medno, 10) D. Fekonja / D. Sere / K. Senegačnik / M. Košir / Sava: Stožice - Tomacovski prod, 11) D. Fekonja / A. Strgaršek / Sava: Ljubljana - Sentjakob, 12) A. Sovinc / B. Majstorovič / Sava: sotočje z Ljubljani - Jevnica, 13) D. Fekonja / Sava: Hotič, štetje kormoranov na prenočišču, 14) J. Gregorič / Horjulšica: Brezje od žage pri drevesnici do mostu na Lesno brdo (3,5 km), 15) D. Sere / Iščica: Črna vas - izliv v Ljubljano / K. Senegačnik / Iščica med Ljubljano in Igornj, 16) A. Sovinc / mlakarice na bajeju pri Igu: poniki v kanalu pri Čmi vasi, 17) D. Tome / Ljubljana: Ljubljana, Črna vas, Podpeč, Vrhnika (5 km) / Senegačnik / Ljubljana: Podpeč, 18) M. Jankovič / 11. 1. 1997 na obrežju Ljubljane pri Lipe - Podpeč jata gosi, 19) M. Košir / B. Majstorovič / Ljubljana: Nove Fužine (grad) in Studenec (1,5 km) / L. Jakopin / Ljubljana: ob Fužinah, 20) B. Majstorovič / Lj Ljubljana: Pod Ježo, Sige, Vevče, 21) B. Majstorovič / Ljubljana: Zavogljje (Sostro), 22) B. Majstorovič / Ljubljana: Mrzle Doline (Zalog) - sotočje Ljubljane s Savo, 23) P. Grošelj / Selška Sora: Železniki - Skofja Loka, 24) P. Grošelj / Poljanska Sora: Žiri - Skofja Loka, S. Osle / Koseški bajej - Ljubljana, brez vodnih ptic

Tabela 5: Rezultati štetja vodnih ptic na števni območju zgornje Save (z ribniki)

Table 5: Results of the waterfowl census carried out in the Upper Sava region (with pools)

lika gostota malih ponirkov na Zbiljskem jezeru. Stevilo čopastih ponirkov v vzhodni polovici države je bilo nepričakovano majhno in je naraščalo proti zahodu, kjer je bilo na obalnem morju prešteta absolutna večina ptic. Sivogrihi ponirki so bili opaženi samo v zahodni polovici Slovenije. Nacionalno prepričljivo najpomembnejše števno območje za črnogrlega ponirka je obalno morje; v notranjosti je bil opazovan en sam osebek, in sicer na Ljubljani. Veliki kormoran je številčno presenetil edino na števnom območju spodnje Save s pritoki in Savinje. Velika bela čaplja je bila opazovana po vsej Sloveniji razen ob Savinji. Siva čaplja kaže značilen enakomeren razpršitven vzorec. Najpomembnejšo območje za laboda grbca je bila reka Drava; močna populacija je bila prešteta tudi na Krki. Značilnost

januarskega štetja so nedvomno tri vrste gosi: siva, njivska in beločela. Poročila o gosih so prišla iz nižin vseh števnih območij, razen iz Notranjske in Primorske. Spale so tako na poljih (v času sneženja se na pašnem območju pustijo čez noč celo zasnežiti) kot na rekah. Na edinem in tradicionalnem prenočišču na Ormoškem jezeru je bilo prešteto 867 njivskih, 11 beločelih in 39 sivih gosi. Precejšnja številčna razlika za celotno Slovenijo gre prav na račun števnih skupin gosi iz drugih števnih območij. Duplinske gosi so bile pričakovano preštete le na obalnih mokriščih. Absolutna večina rac sivk, čopastih črnih in zvoncev je bila prešteta na reki Dravi, absolutna večina navadnih žvigačev in vse race žličarice pa na obali. Kot dva močna centra za kreheljca in črno lisko sta se izkazali številni območja obale in

VRSTA SPECIES	LOKALITETA LOCALITY	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	SKUP. TOTAL
polarni slapnik	<i>G. arctica</i>													1		1
čopasti ponirek	<i>P. cristatus</i>	4		24					1							29
sivogrihi ponirek	<i>P. griseigena</i>	2		4												6
mali ponirek	<i>T. ruficollis</i>			1			18		4					70	15	108
veliki kormoran	<i>P. carbo</i>	2	15				1		25	1						44
velika bela čaplja	<i>E. alba</i>			2					3	4						9
siva čaplja	<i>A. cinerea</i>	5	9	7		3	1	4	25	13				2	5	74
labod grbec	<i>C. olor</i>	2														9
mlakarica	<i>A. platyrhynchos</i>	190	45	80		8	20	12	121	17	26	3	70	1500	65	2239
krehlja	<i>A. crecca</i>											9		8		17
mandarinka	<i>A. galericulata</i>												1			1
konopnica	<i>A. strepera</i>													2		2
navadna žvižgavka	<i>A. penelope</i>													3		3
sivka	<i>A. ferina</i>	22												1		23
čopasta črnica	<i>A. fuligula</i>	2												20		22
beloliska	<i>M. fusca</i>													1		1
zvonec	<i>B. clangula</i>	4												25		29
mali žagar	<i>M. albellus</i>													11		11
orel belorepec	<i>H. albicilla</i>													2		2
črna liska	<i>F. atra</i>	8											3	120		131
črnoglavi galeb	<i>L. melanocephalus</i>			1												1
mali galeb	<i>L. minutus</i>													1		1
sivi galeb	<i>L. canus</i>													4		4
rumenonogi galeb	<i>L. cachinnans</i>	5		7			23		18							53
rečni galeb	<i>L. ridibundus</i>	2		38	210				26							276
kozica	<i>G. gallinago</i>					2				3						5
povodni kos	<i>C. cinclus</i>		1													1
SKUPNO/TOTAL		248	70	164	210	13	63	16	223	38	26	100	71	1771	89	3102

1) P. Grošelj / Soča: akumulacija Most na Soči, 2) P. Grošelj / D. Bon / Soča: Most na Soči - Solkan (akumulacija HE Plave brez vodnih ptic), 3) L. Kebe / R. Gregorič / A. Figelj / P. Grošelj / akumulacija Vogršček, 4) P. Grošelj / Nova Gorica - mesto, 5) E. Cargnelutti / Idrija, 6) L. Kebe in R. Gregorič / Vipava: ob izlivu potoka Lijak, 7) M. Pregelj / Renče nad jezom reke Vipave v Renčah, 8) P. Grošelj / M. Fakin / gramoznica - mrtvica Vipave (Renče - Bilje - Miren), 9) E. Krašna / Vipava: izvir - Dolenje (Ajdoščina), 10) B. Surina / akumulacija Klivnik pri Ilirski Bistrici, 11) S. Polak / Stržen pri Postojni, 12) S. Polak / Pivka: pred Postojnsko jamo, 13) L. Kebe / S. Polak / B. Rubinič / J. Kus / Cerkniško jezero, 14) M. Perušek / reka Ribnica, M. Perušek / Rudniško jezero brez vodnih ptic

Tabela 6: Rezultati štetja vodnih ptic na števnom območju Notranjske in Primorske.

Table 6: Results of the waterfowl census carried out in the Notranjska and Primorska region

VRSTA SPECIES	LOKALITETA LOCALITY	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	SKUP. TOTAL
rdečegrli slapnik	<i>G. stellata</i>								2					2
polarni slapnik	<i>G. arctica</i>		3		3			4		1		9		20
čopasti ponirek	<i>P. cristatus</i>	122		8	11	3		13		1	4	75		237
sivogri ponirek	<i>P. griseigena</i>								1			1		2
zlatouhi ponirek	<i>P. auritus</i>								1					1
črnogri ponirek	<i>P. nigricollis</i>		36	10	4	2		2	4	4	12	24		98
mali ponirek	<i>T. ruficollis</i>		2					10	4			1		17
veliki kormoran	<i>P. carbo</i>			88	2	2	1	7	6	4		35		145
pritlikavi kormoran	<i>P. pygmeus</i>		2											2
velika bela čaplja	<i>E. alba</i>		12	3										15
mala bela čaplja	<i>E. garzetta</i>		42	5					7				15	69
siva čaplja	<i>A. cinerea</i>		50	31				1	3			3	25	113
siva gos	<i>A. anser</i>												14	14
beločela gos	<i>A. albifrons</i>												70	70
njivska gos	<i>A. fabalis</i>												11	11
duplinska gos	<i>T. tadoma</i>		14	2									2	18
mlakarica	<i>A. platyrhynchos</i>	505		17		1			18			7	355	903
krehlja	<i>A. crecca</i>	325		47									457	829
konopnica	<i>A. strepera</i>	13												13
navadna žvižgavka	<i>A. penelope</i>	610		10									32	652
raca žličarica	<i>A. clypeata</i>		5										65	70
sivka	<i>A. ferina</i>												6	6
čopasta črnica	<i>A. fuligula</i>		1											1
rjavka	<i>A. marila</i>												1	1
črna raca	<i>M. nigra</i>											1		1
beloliska	<i>M. fusca</i>		3									12		15
zvonec	<i>B. clangula</i>		11	9								8		28
srednji žagar	<i>M. serrator</i>		24	7	2	2		2		1	4	24		66
zelenonoga tukalica	<i>G. chloropus</i>												7	7
črna lisca	<i>F. atra</i>	1012							125			56	270	1463
beločeli deževnik	<i>C. alexandrinus</i>		3											3
priba	<i>V. vanellus</i>		9	40										49
spremenljivi prodnik	<i>C. alpina</i>		1	15									7	23
veliki škurh	<i>N. arquata</i>		3										1	4
rdečenogi martinec	<i>T. totanus</i>		6	72									3	81
zelenonogi martinec	<i>T. nebularia</i>								1			1		2
mali martinec	<i>A. hypoleucos</i>		2	4								2		8
kozica	<i>G. gallinago</i>		16	1										17
črnoglavi galeb	<i>L. melanoc.</i>							1					1	
rečni galeb	<i>L. ridibundus</i>	10	690	60	20	6	5	4	244	11	81	135	550	1816
sivi galeb	<i>L. canus</i>		3	6							7	1	40	57
rumenonogi galeb	<i>L. cachinnans</i>	260	940		10	18		5	40	11	90	285	36	1695
morski galeb	<i>L. marinus</i>		1											1
vodomec	<i>A. atthis</i>		5	2				1			2			10
kričava čigra	<i>S. sandvicensis</i>			1	2	2			2	6	2			15
SKUPNO/TOTAL		270	4471	448	54	36	6	39	459	39	202	680	1967	8671

1) B. Rubinič / smetišče Dragonja, 2) B. Rubinič / B. Mozetič / T. Trilar / Sečoveljske soline - stari del, 3) D. Šere / D. Fekonja / K. Senegačnik / B. Vidic / T. Mihelič / Sečoveljske soline - novi del, 4) B. Rubinič / Obala: Lucija - Piran, 5) A. Vrezec / Obala: Piran - Fiesa, 6) A. Vrezec / Fiesa - jezero, 7) A. Vrezec / Obala: Fiesa - Strunjan, 8) A. Vrezec / L. Cenčič / Strunjanske soline (z okolico in gojiščem školjk), 9) A. Vrezec / Obala: Strunjan - Izola (rtič Ronek), 10) B. Rubinič / Obala: Izola in smetišče Korte, 11) B. Rubinič / Obala: Izola - Koper, Ankarana - Zaliv Polje, Debeli rtič, 12) A. Vrezec / D. Šere / B. Vidic / D. Fekonja / Skočjanski zatok

Tabela 7: Rezultati štetja vodnih ptic na števni območju obalnega morja in mokrišč

Table 7: Results of the waterfowl census carried out in Slovene coastal waters and their appertaining wetlands

VRSTA SPECIES	ŠTEVNO OBMOČJE COUNT AREA	MURA	DRAVA	SAVINJA	SPODNJA SAVA	ZGORNJA SAVA	NOTR. IN PRIMOR.	OBALA	SKUPNO TOTAL
rdečegrli slapnik	<i>G. stellata</i>		2			1		2	5
polarni slapnik	<i>G. arctica</i>		2			3	1	20	26
mali ponirek	<i>T. ruficollis</i>	8	385	19	124	257	108	17	918
čopasti ponirek	<i>P. cristatus</i>		21		9	26	29	237	322
sivogrli ponirek	<i>P. griseigena</i>					2	6	2	10
zlatouhi ponirek	<i>P. auritus</i>			2				1	3
črnogrli ponirek	<i>P. nigricollis</i>					1		98	99
veliki kormoran	<i>P. carbo</i>	28	973	230	1270	701	44	145	3391
prtilikavi kormoran	<i>P. pygmeus</i>							2	2
velika bobnarica	<i>B. stellaris</i>		1						1
mala bela čaplja	<i>E. garzetta</i>							69	69
velika bela čaplja	<i>E. alba</i>	3	39		20	2	9	15	88
siva čaplja	<i>A. cinerea</i>	17	184	30	82	189	74	113	689
labod grbec	<i>C. olor</i>	28	202	21	94	43	9		397
njivska gos	<i>A. fabalis</i>	124	1142	2	18	77		11	1374
beločela gos	<i>A. albifrons</i>	33	11			13		70	127
siva gos	<i>A. anser</i>		32	1		200		14	247
duplinska gos	<i>T. tadorna</i>							18	18
račka nevestica	<i>A. sponsa</i>		2						2
mandarinka	<i>A. galericurata</i>						1		1
navadna žvižgavka	<i>A. penelope</i>		10			35	3	652	700
konopnica	<i>A. strepera</i>		13			1	2	13	29
krehlja	<i>A. crecca</i>	4	958	2		110	17	829	1920
mlakarica	<i>A. platyrhynchos</i>	66	4780	519	301	1568	2239	903	10376
dolgorepa raca	<i>A. acuta</i>		4						4
žličarica	<i>A. clypeata</i>							70	70
sivka	<i>A. ferina</i>		955	4	84	73	23	6	1145
čopasta črnica	<i>A. fuligula</i>		724	1	10	80	22	1	838
rjavka	<i>A. marila</i>							1	1
crna raca	<i>M. nigra</i>							1	1
beloliska	<i>M. fusca</i>		5		1	6	1	15	28
zvonec	<i>B. clangula</i>	2	661		20	38	29	28	778
mali žagar	<i>M. albellus</i>	1	110				11		122
srednji žagar	<i>M. serrator</i>		10	1				66	77
veliki žagar	<i>M. merganser</i>		91			69			160
orel belorepec	<i>H. albicilla</i>		5		2		2		9
mokož	<i>R. aquaticus</i>		2			2			4
zelenonoga tukalica	<i>G. chloropus</i>		19			26		7	52
črna liska	<i>F. atra</i>	30	1303	14	564	485	131	1463	3990
beločeli deževnik	<i>C. alexandrinus</i>							3	3
priba	<i>V. vanellus</i>							49	49
spremenljivi prodnik	<i>C. alpina</i>							23	23
kozica	<i>G. gallinago</i>		9			7	5	17	38
veliki škurh	<i>N. arquata</i>							4	4
rdečenogi martinec	<i>T. totanus</i>							81	81
zelenonogi martinec	<i>T. nebularia</i>							2	2
pikasti martinec	<i>T. ochropus</i>	3	26						29
mali martinec	<i>A. hypoleucos</i>							8	8
črnoglavi galeb	<i>L. melanocephalus</i>						1	1	2
mali galeb	<i>L. minutus</i>					1	1		2
rečni galeb	<i>L. ridibundus</i>		1006	13	41	355	276	1816	3507
sivi galeb	<i>L. canus</i>		405	36	211	4	57	713	
ribji galeb	<i>L. ichthyaeus</i>		1						1
rumenonogi galeb	<i>L. cachinnans</i>		79	2	6	21	53	1695	1856
morski galeb	<i>L. marinus</i>		1					1	2
kričava čigra	<i>S. sandvicensis</i>							15	15
vodomec	<i>A. athys</i>	2	6	2	10	3		10	33
povodni kos	<i>C. cinclus</i>					7	1		8
SKUPNO/TOTAL		349	14179	863	2692	4613	3102	8671	34469

Tabela 8: Rezultati štetja vodnih ptic v januarju 1997 v Sloveniji

Table 8: Results of the waterfowl census carried out in Slovenia in January 1997

Drave. Konopnica je bila maloštevilno zastopana le na najpomembnejših območjih za vodne ptice. To velja tudi za belolisko. Sklop žagarjev kaže, da je v času štetja v Sloveniji za male žagarje daleč najpomembnejšo območje subpanonska Drava, za srednje žagarje obala (letos je prvič srednji žagar v nekoliko večjem številu prezimoval tudi na Ptujskem jezeru) in za velike žagarje celotni tok Drave in zgornja Sava; na slednjem območju so bili veliki žagarji zbrani skoraj izključno na Trbojskem jezeru. V državi smo našli kar devet (9) orlov belorepcev; več kot polovico na reki Dravi. Majhno število zelenonogih tukalic in mokožev je treba pripisati tudi ekološkim zahtevam teh dveh vrst; na velikih rekah, kjer je bilo štetje pretežno opravljeno, se zadržujejo le posamezni osebki. Kot najpomembnejše območje za pobrežnike so se pričakovano izkazala obalna mokrišča. Tu velja omeniti neobičajno zadrževanje dveh zelenonogih martinov. Notranjost Slovenije se lahko pohvali edino s kozico in pikastim martinom. Zadnji je edina vrsta pobrežnika, ki ni bila opazovana na števnem območju obale. Prešteto število vseh vrst galeb v notranjosti Slovenije je pod pričakovanji; izjema je sivi galeb na Zbiljskem jezeru. Sicer pa je sivi galeb praktično edina vrsta, ki je pogostejša v notranjosti države; absolutna večina rumenonogih in več kot polovica rečnih galeb je bila namreč prešteta na obali. In za konec: na obalnem morju so se v pričakovanem številu zadrževale kričave čigre, število vodomcev pa je bilo povsod presenetljivo majhno.

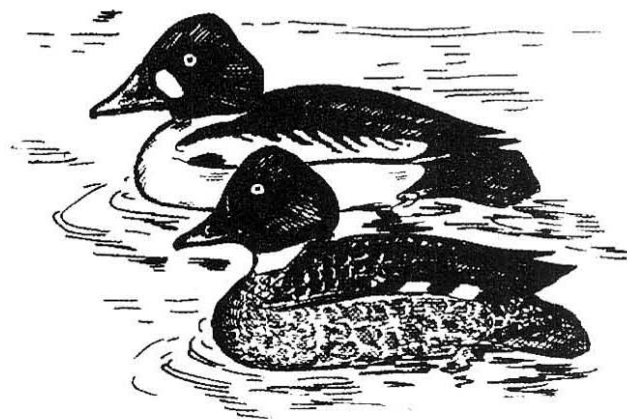
ZAHVALA

Akcijo januarskega štetja vodnih ptic je bilo mogoče opraviti le z nesebično in prostovoljno pomočjo sodelujočih. Podatki iz nekaterih poročil so zaradi prevelikih datumskih odmikov, nerealnih podatkov ipd. le delno upoštevani. Selektiven pristop je bil potreben za zagotovitev neoporečnosti štetja. To pa nikakor ne zmanjšuje prispevka in vloge vsakega posameznika. Vsem udeležencem štetja gre torej najtoplejša zahvala za opravljeno delo. Po-

sebna zahvala pa velja družbi Mobitel, ki je s svojo podporo bistveno pripomogla k naravovarstvenem in kulturnem dejanju - štetju vodnih ptic.

Poročevalci rezultatov štetja:

Branko Vajndorfer, Janez Kolenko, Kosi Franc, Slavko Polak, Borut Rubinič, Boštjan Surina, Edvard Krašna, Leon Kebe, Radoš Gregorič, Janko Porok, Valentin Schein, Slava Jakopin, Janez Dragulič, Janez Zrnec, Miran Pregelj, Miro Kunstek, Jana Kus, Andrej Figelj, Marjan Kunelj, Andrej Hudoklin, Hrvoje Oršanič, Darko Brglez, Jolanda in Marjan Gobec, Miha Kronovšek, Miran Cerar, Marija Sodja Kladnik, Al Vrezec, Dare Šere, Bogdan Vidic, Tomaž Mihelič, Dare Fekonja, Katarina Senegačnik, Lenart Cenčič, Boris Kozinc, Henrik Ciglič, Martin Košir, Davorin Tome, Boris Kočevar, Jure Kočevar, Damijan Denac, Jakob Smole, Borut Štumberger, Luka Korošec, Suzana Burjan, Štefanija Peinkihar, Franc Bračko, Danilo in Matjaž Kerček, Luka Božič, Franc Janžekovič, Bojan Weizer, Bojana Jureš, Darja Remsko, Andrej Strgaršek, Tomaž Mihelič, Barbara Andrijanič, Smiljan Bačani, Tomaž Jančar, Irena Ivančič, Andreja Perše, Rok Šinkovec, Nejc Starič, Andrej Majcen, Melita Macedoni, Goran Koritič, Rok Lužar, Diana Pungeršič, Matic Prah, Vlado Lopatič, Jože Pečnik, Sava Osole, Željko Salamun, Andrej Sovinc, Ludvik Jakopin, Boža Majstorovič, Peter Grošelj, Milan Fakin, Darjo Bon, Miro Perušek, Tomi Trilar, Marko Jankovič, Janez Gregorič, Rene Jeromel, Vinko Podobnik, Vukoje Živkovič, Alojz Volland, Albin Cerovšek, Alojz Cerjak, Miro Finkšt, Janez Kolar, Alojz

Hanžekovič, Franc Kranjc, Franc Pogelšek, Vinko Andoljšek, Rajko Čatež, Boris Dolničar, Janez Vrtačnik, Marjan Dušak, Vojko Breznik, Franc Lihteneger, Jože Grudnik, Aleksander Jančič, Berto Kavčič, Franc Šuc, Tomaž Arko, Milan Čeferin, Stane Tesner, Davor Haver, Jurij Krošelj, Jože Jalovec, Branko Jerič, Štefan Hamonajec, Mirko Preglau, Franc Potisk, Jank Šlauer, Milan Cehnar, Gustl Švikart, Jakob Cehnar, Jože Polner, Franc Urbančič, Ivan Koprivec, Jože Kukec, Dominik Špan, Stane Lunder, Franc Klenovšek, Branko Kneževič, Igor Pirh, Rudi Janožević, Srečko Sitar, Milan Petje, Drago Lindner, M. Kocbek, J. Moravec, D. Jerebič.

POVZETEK

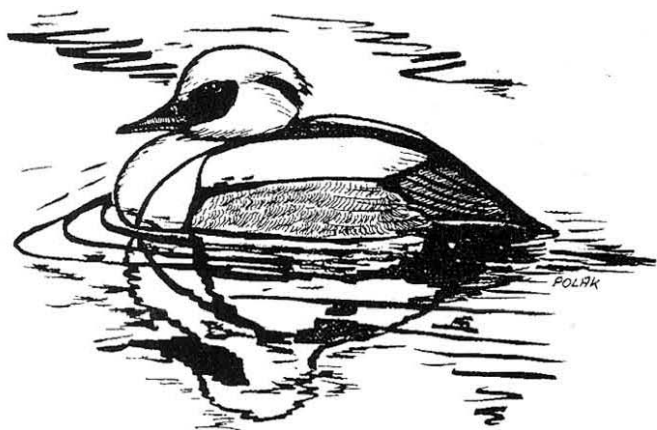
Štetja vodnih ptic v januarju 1997 (IWC) se je v Sloveniji udeležilo 189 popisovalcev. Območje Slovenije je bilo razdeljeno na šest števnih območij: 1. Mura, 2. Drava, 3. Savinja s pritoki, 4. spodnje Save s pritoki, 5. zgornje Save s pritoki, 6. Notranjske in Primorske in 7. obalnega morja z mokrišči. Na vseh števnih območjih v notranjosti Slovenije je bilo štetje opravljeno 11. in 12., na obali s prilegajočimi mokrišči pa 18. in 19. januarja. Štete so bile vse vrste vodnih ptic. Na osnovi 135 poročil iz vse države je bilo preštetih 34.469 vodnih ptic 58 različnih vrst. Kvantitativno so za vodne ptice v državi najpomembnejša števna območja Drave, obalnega morja z mokrišči in zgornje Save s pritoki. V notranjosti države je bila absolutna večina

ptic prešteta na tekočih odsekih rek in velikih rečnih pretočnih akumulacijah. Najštevilnejša vrsta med štetjem je bila raca mlakarica, sledili pa so ji črna liska, rečni galeb, veliki kormoran, rumenonogi galeb, kreheljc, njivska gos in sivka.

SUMMARY

In the waterfowl census carried out in Slovenia in January 1997, 189 observers took part. For this purpose the territory of Slovenia was separated into six main counting regions: 1. the Mura, 2. the Drava, 3. the Savinja with its tributaries, 4. the Lower Sava with its tributaries, 5. the Upper Sava with its tributaries, 6. the Notranjska and Primorska, and 7. coastal waters with their appertaining wetlands. In the regions of the Slovene interior the census was carried out on January 11th and 12th, on the coast with its wetlands on January 18th and 19th.

All waterfowl species were counted. On the basis of 135 reports from the entire country, 34,469 aquatic birds belonging to 58 different species were recorded, most of them in the regions of the Drava, coastal waters with their appertaining wetlands and the Upper Sava with its tributaries. In the interior of the country, the absolute majority of birds were counted on running river waters and at impounding reservoirs. The most numerous species was the Mallard, followed by the Common Coot, Black-headed Gull, Great Cormorant, Yellow-legged Gull, Common Teal, Bean Goose and Common Pochard.

Borut Štumberger, 2282 Cirkulane 41